

Wprowadzenie

Starość i starzenie się to zjawiska, które coraz częściej skupiają na sobie uwagę szerokiej opinii publicznej i środowiska nauki. Choć z indywidualnego punktu widzenia dożycie starości świadczy o sukcesie jednostki, o jej dobrym dopasowaniu do środowiska, społeczne konsekwencje tego sukcesu – proces starzenia się ludności – wśród osób zajmujących się tą tematyką nie wywołują już tak jednoznacznie pozytywnych skojarzeń. Z reguły bowiem proces starzenia się ludności traktowany jest jako potencjalne źródło zagrożeń dla długookresowego porządku społecznego, przede wszystkim poprzez generowane przez ten proces koszty ekonomiczne. Rzadko starzenie się ludności postrzegane jest – z uwagi na swą nieuniknioną – jako naturalny etap rozwoju naszego gatunku, etap, z którym – chcąc, nie chcąc – należy się pogodzić i do którego należy się dostosować.

Niniejszy tom stanowi kolejny dowód potwierdzający odnotowywany w ostatnich latach wzrost zainteresowania problematyką starości i starzenia się. Nie jest dziełem przypadku, iż prezentowane opracowanie ukazuje się pod opieką naukową pracowników Zakładu Demografii Uniwersytetu Łódzkiego. Założyciel tego Zakładu – profesor Edward Rosset – był prekursorem badań nad procesem starzenia się ludności Polski, zaś w ostatnich latach we wspomnianej jednostce naukowej UŁ, nawiązując do tych chlubnych tradycji, przygotowano kilka opracowań poświęconych różnorodnym aspektom tegoż procesu (zob. literatura na końcu wprowadzenia).

Przedstawiany tom zawiera 72 autorskie opracowania dotyczące różnorodnych aspektów i konsekwencji starzenia się na poziomie jednostkowym i zbiorowym. Tom ten jest wyjątkowy nie tylko ze względu na obfitość opracowań cząstkowych, ale i różnorodność tematyki. Generalnie, przedstawione prace podzielić można na trzy grupy.

Pierwsza z nich obejmuje zagadnienia związane z produktywnością osób starszych, z ich aktywnością zawodową, społeczną i znaczeniem tej grupy jako ważnego segmentu konsumentów. W części tej znaleźć można zatem opracowania wskazujące na korzyści, jakie – przynajmniej potencjalnie – odnieść może społeczeństwo z procesu starzenia się ludności.

Drugi, szeroko ujęty wątek odnosi się do jakości życia polskich seniorów ze szczególnym uwzględnieniem problematyki zdrowia, niepełnosprawności i umieralności, jak i wpływu rodziny i działań instytucji publicznych dla oceny jakości życia.

Trzecia część niniejszego tomu skoncentrowana jest wokół zagadnień newralgicznych z punktu widzenia możliwości zapewnienia w przyszłości odpowiednich warunków życia dla polskich seniorów. W części tej omówiono regionalne zróżnicowanie procesu starzenia się ludności, ekonomiczne konsekwencje starzenia się ludności, wybrane metody badania obrazu starości, jak i przedstawiono kluczowe problemy przyszłości, wynikające z szybkich przemian ekonomicznych, technologicznych i mentalnych.

Poza poprawkami natury edytorskiej o charakterze formalnym treść publikowanych prac zgodna jest z zapisem nadesłanym przez Autorów, którym dziękujemy za trud i czas poświęcony na ich przygotowanie. Pragniemy również wyrazić nasze podziękowanie Pani Profesor Wielisławie Warzywodzie-Kruszyńskiej za dokonanie krytycznego przeglądu nadesłanych prac.

Mamy nadzieję, iż każdy Czytelnik zainteresowany problematyką starości i starzenia się znajdzie w niniejszym tomie jakieś interesujące opracowanie, którego lektura przyczyni się do pełniejszego zrozumienia ukrytej logiki procesu starzenia się ludności.

Jerzy T. Kowaleski

Piotr Szukalski

Literatura

- Indulski J. A., Kowaleski J. T., 1998, *Sytuacja zdrowotna osób w starszym wieku w Polsce. Aspekt medyczny i społeczno-demograficzny*, OW IMP, Łódź
- Kowaleski J. T. (red.), 2006, *Ludzie starzy w polskim społeczeństwie w pierwszych dekadach XXI wieku*, Wyd. UŁ, Łódź

- Kowaleski J. T., Szukalski P. (red.), 2000, *Sytuacja zdrowotna osób w starszym wieku w Polsce. Aspekt medyczny i społeczno-demograficzny II*, OW IMP, Łódź
- Kowaleski J. T., Szukalski P. (red.), 2002, *Proces starzenia się ludności Polski. Potrzeby i wyzwania*, Wyd. Biblioteka, Łódź
- Kowaleski J. T., Szukalski P. (red.), 2004, *Nasze starzejące się społeczeństwo. Nadzieje i zagrożenia*, Wyd. UŁ, Łódź